

Emanuel Lešehrad

Vzývání temnot

TEMNOSTI

Carcosa

Emanuel Lešehrad VZÝVÁNÍ TEMNOT

sestavil a doslovem opatřil Petr Boček

Carcosa
Kroměříž, 2026

© Carcosa – Tatiana Žáčková, 2026
Výběr a doslov © Petr Boček, 2026

ISBN 978–80–88662–38–9 (tištěná kniha)
ISBN 978–80–88662–39–6 (EPUB)
ISBN 978–80–88662–40–2 (MOBI)
ISBN 978–80–88662–41–9 (PDF)

I. Výbor z díla Emanuela Lešehrada

Mrtvé království

Je smutno v království na straně půlnoční,
tam hrůza panuje a ticho v ulicích;
ze střechy paláce vlá prapor smuteční
a nikde stopy víc po barvách hýřících.

A dvěře katedrál jsou otevřeny všem
a kněží slouží mše a prosby k nebi zní,
na trůně z ebenu král sedí bled a něm,
vždyť ví, že padne říš, dřív, než se rozední.

Tam dole pod hradem Mor zuří v příbytcích...
Je všechno ztraceno a nikde pomoci,
kde vezme za kliku, nach bledne na lících
a pláč a rouhání se vlní do noci.

Je smutno... malátno, v tom šerém království,
kde mocní předkové lesk rodu hlásali;
vše mdlobou schvácené a nic se nezachví,
i zvony stříbrné, jež kdysi jásaly.

Hrad hrdých iluzí se v trosky rozpadá,
v příkopech toulají se vzdechy smuteční
a město vymřelé se v temno propadá,
jen vížky kostelců nad propast noci ční.

A ztichlé území se v pustu obrátí,
co dosud doufalo, v hor sluje uteče,
až horda Avarů říš shnilou podvrátí
a v poutech poslední žoldnéře odvede...

A bílé království pak navždy zapadne,
by nikdy nevstalo už v davů jásotu –

vše morem zahyne a mrazem vychřadne,
i chorá něha Snu, jenž klne životu...

(Atlantis, 1899)

Tanec smrti

Bylo to v Království za třinácti řekami. Fantastický palác, zářící jako měsíc, trčel ledově do zelených oblaků a vrhal obludný stín na zvadlé palouky, jež podobaly se z dálky vysušenému jezeru, zarostlému býlím a třtinou.

Vyšel jsem z hvozdů... Nade mnou zářily hvězdy a přes cestu běhala světla.

Byl podzimní večer s bledě fialovým odleskem západu, sentimentální, s karmínovým srpem uprostřed oblohy. V zelených sítinách poletovaly sametové mýry olivovým přitímím, rozlitym krajem, a bílé kmeny bříz žhnuly za mnou, lunatické a fascinující. Polekaný vítr, procitlý v houštích, těkal roklí a klátil stromy.

Celé Království spalo... V hlubokém tichu.

Jenom já jsem bděl.

Celé Království zasypalo popelavé šero; připadalo mi jako podzemní město, ozářené krvavým světlem pochodně, připevněné na stěně noci.

Ah, zde to bylo, kde jsem stanul.

Zachvěl jsem se neznámým smutkem a cítil jsem, že je mi úzko, že jsem tak přestrašen vlastním srdcem, a vzpomínám, kdy jsem odtud naposledy odešel. Zdá se mi, že je tomu již dávno. Více než tisíc let.

Ty stříbrné mříže zahrad: kopřivy je ovinuly, deště je ošlehaly, a záhony zpustly nikým nejsouce ošetřovány. I vešel jsem zborcenou branou a kráčel zarostlými stezkami.

Zanedlouho ocitl jsem se u mramorového schodiště, pustého, poházeného uschlými čajovými růžemi, potaženého černým kobercem. A z vysokého, jaspisového okna nad terasou proudilo matné, růžové světlo lampy. Tři zkamenělí pelikáni střežili vchod paláce.

Zámek zvedal se přede mnou v určitých konturách, raná

gotika, filigránská, umělá a ženská. Otevřel jsem skleněné dveře. Příšerně zavržly. Stanul jsem v sále. Na vyvýšeném místě, uprostřed věnců, leželo voskové tělo, oblečené v šarlatový plášť a královské ozdoby. Jen alabastrová lampa žhnula vysoko u stropu.

Byl to sarkofág, nádherný a podivuhodný, okrášlený výjevy z válek a plačícími ženami ve stínu hvozdů.

Smuteční flóry pokrývaly stěny a vítězné trofeje byly zastřeny černými rouchy — jako vodopády sazí, utkvělé v prostorách sálu. Bylo zde ticho, které dusilo, bylo zde mrtvo, které číselo plísni. Přítmí hrobky, přítmí sinalé, slabě zrůžovělé.

Lampa zhasínala a stíny vzrůstaly v postavy. Náhlý průvan zašustěl zvadlými věnci u nohou mrtvého krále. Ležel, ruce maje zkříženy na prsou; strnulé zraky přivřeny a ústa zkroucená k smíchu. Lampa zhasla a nastala tma.

Tu vztyčil se zesnulý král, s polootevřenými ústy a s vlasy páchnoucími plísni, vztáhl po mně svoji kostnatou pravici a, vystoupiv z rakve, počal tančiti kolem mě v šílených kruzích, v skučícím větru a hrůze, jež mne zbavovala smyslů.

Prchám, ale nemohu najíti východu, všude holé stěny, chladné a slizké. Já zaklínám peklo.

Vtom sinavý blesk projel okenní tabulí.

Tu zaslech' jsem praskot a trhlinou v stropu vidím, jak řítí se stěny, kupole věže do syčících vod.

A na srpku karmínového měsíce sedí plavý ďábel a chechtá se tragickou nocí...

(Moderní revue, 1895)

V tmavé noci

Vy, tmaví duchové,
nerušte můj spánek
a nelákejte mne
do modré noci,
somnambula bledého.
Teď neotevru více
dveří do tajemné komnaty;
moje duše se bojí.
Nepůjdu s vámi, když budete volat
a lákat a prosit;
a svěcenou vodou a křížem
vás zažehnám na věky věkův.
Nechte mne, duchové tmaví,
nechte mne pokojně spáti;
nepůjdu s vámi už nikdy
do noci modré!

(Atlantis, 1899)

Tajemný dům

V roce 1914, když započala světová válka, dlel jsem jako inženýr ve Francii. Odejel jsem tam před rokem z Čech na doporučení svých přátel. Byl jsem zaměstnán v Bordeaux v jedné továrně. Za ten rok svého pobytu ve Francii vžil jsem se dobře do francouzských poměrů a dělal jsem si plány, že zdržím se tam řadu let, když pojednou byla prohlášena válka.

Přišlo to jako strašlivý blesk. Byl jsem tím zdrcen, stejně jako několik přátel z Čech, s nimiž jsem se v Bordeaux stýkal. Žádný z nich nepomyslel si, že by to mohlo býti možné. Spoléhali se, že je to jen poplašné řinčení zbraní, že žádný evropský stát neodváží se založiti požár celé Evropy. Neboť vědělo se již předem, jaké strašlivé následky by to mělo.

A přece se to stalo. Rakousko a Německo zvedly hořící pochodeň a vrhly ji do klidného světa, jenž rázem vzplanul. Německo porušilo neutralitu Belgie, naplnilo hrůzami a ukrutnostmi její krásné a spokojené kraje a Francie zvedla se ve své chabrosti, aby postavila se proti sveřepému a lítému nepříteli.

Já i moji přátelé z Čech byli jsme okamžikem vypovězení války odříznuti od své vlasti. Byli jsme pokládáni za příslušníky válcícího Rakouska, a tudíž za nepřátele Francie. A tu hrozila nám po celou dobu války možnost internování v nějakém zajateckém táboře, po případě i něco horšího. Rozhodně však mé zaměstnání inženýra v továrně bylo skončeno a s obavami hleděl jsem vstříc nejisté budoucnosti.

Ještě naštěstí našel jsem ve svém nepříjemném postavení spasitele v osobě jistého Španěla, rovněž inženýra, jenž dlel v Bordeaux návštěvou u svých příbuzných. Seznámil jsem se s ním v továrně, kde jsem byl zaměstnán, kamž přišel

prohlédnouti si stroje, a potom setkal jsem se s ním náhodně v hostinci, kde jsem obědval. Svěřil jsem se mu se svými starostmi a přiznal jsem se, že nevím, co počítí. Vyslechl mne, chvíli uvažoval a potom řekl:

„Umíte řídit auto?“

„Umím,“ odpověděl jsem, nechápaje, proč se mne táže.

„To by bylo tedy dobré,“ řekl Španěl klidně. „Hledte, zítra ráno odjíždím svým autem do Španělska. Vezl jsem do Bordeaux dvě dámy, které zde zůstanou. Pojedu tudíž nazpět sám. Můžete dělati řidiče mého auta na zpáteční cestě do Španěl. Mám s sebou nejen průvodní listiny své, nýbrž i pro svého řidiče, jehož jsem v posledním okamžiku, když jsem se vydal do Francie, nechal doma. Tyto listiny mohou vám nyní pomoci. Popis osoby celkem hodí se na vás, šlo by to tedy docela dobře. Souhlasíte s mým návrhem?“

Bez rozmýšlení s radostí jsem přisvědčil a děkoval mu za jeho vzácnou službu, kterou mi tak nezištně nabídl.

Usmál se a řekl: „Ve Španělsku bude vám lépe. Chcete-li, zaměstnám vás ve své továrně. Bylo by pro vás škoda, kdybyste měl zahálet. Nuže, ujednáno tedy. Zítra v pět hodin ráno vyjedeme. Připravte se. Přijedu pro vás k vašemu bytu.“

Tím náš hovor skončil a já odebral se domů, abych si připravil zavazadlo k odjezdu. Byl jsem tak rozčilený, že jsem ustavičně přendával své věci, nevěda, co si s sebou mám vzít. Konečně vybral jsem si jen to nejnutnější, složil to do ručního kufříku a záhy uložil jsem se ke spánku.

Vzbudil jsem se časně zrána, o hodně dříve, nežli jsem ujednal se Španělem. Rozčileně chodil jsem po pokoji, chvílemi vyhlížeje z okna, nejede-li již spásné auto. Což kdyby si Španěl vše rozmyslil? zatanulo mi na mysli. Kdyby se snad zalekl tohoto dobrodružství? Vždyť jsem mu celkem úplně cizím člověkem, na němž mu nemusí nijak záležeti. Přecházel jsem po pokoji a pocity naděje a beznaděje střídaly se v mém nitru.

Strnule hleděl jsem z okna. Pak pohlédl jsem na hodiny.

Za pět minut pět hodin. Bože, jak ten čas pomalu ubíhal. A stále nebylo nic slyšeti a nic viděti.

Pojednou zdálo se mi, jako by dole něco zahrčelo. S tlukoucím srdcem přiskočil jsem k oknu. Ano, auto stanulo před domem.

Rychle uchopil jsem připravený kufrík a seběhl dolů. Španěl se přátelsky usmál a vyzval mne, abych se ujal řízení auta. Vskočil jsem do vozu a již auto hrčelo ulicí z města ven. A nyní šlo to krajinou přes hory a doly. Španěl radou i činem mi pomáhal, a tak dostali jsme se k hranicím. A zde můj zachránce opětně mi prokázal neocenitelné služby. Jsa známou osobností u pohraničních úřadů, urychlil nutné prohlídky, takže po krátkém jednání seděli jsme opět v autu a přešli hranice.

Teprve, když jsme se octli na španělském území, oddechl jsem si volně a uvěřil, že jsem zachráněn. Pohnutě děkoval jsem Španělovi za vše, co pro mne podnikl. Ten však učinil odmítavý posunek a přátelsky se usmívaje, řekl: „Jste nyní v mé vlasti, señore, a nechtě se vám u nás líbí. Byl však již nejvyšší čas pro vás. Kdož ví, jestli za den nebo za dva dny by se nám to bylo podařilo. Odvezl jsem vás z horké pudy. Zde jste prozatím v bezpečí. Myslím, že Španělsko se nedá zaplésti do války a že zůstane nestranné. Nyní můžete býti již zcela klidný. A řídit auto budu teď již sám.“

Poté Španěl usedl k řidítku a přenechal mi své místo. Jeli jsme španělskou krajinou, jak se mi zdálo nejkrásnější, jakou jsem kdy v životě zhlédl, a i já připadal si jako znovuzrozený.

Vzpomněl jsem si na vzdálenou vlast. Místo abych k ní spěchal v době jejího zápasu, vzdaloval jsem se jí šílenou rychlostí. Kam mne vlna osudu ještě zaneše? Co mne čeká? Jak skončí hrozná válka? Bude zkázou, nebo spasením pro mou vlast? Směsice myšlenek vířila mi hlavou, pak myslím, že rozčilením a únavou přemožen jsem usnul.

Jen auto řítilo se stále vpřed jako neúprosný osud.

***

Bylo to v Granadě, kam mne zavezl můj přítel Španěl a kde mi poskytl zaměstnání kresliče ve své továrně. Tam jsem se tedy usadil na neurčitý čas, neboť nebylo možno usouditi, jak dlouho strašlivá válka doopravdy potrvá.

Záhy vpravil jsem se do tamějších poměrů a uvykl jsem svému vyhnanství. Byl jsem rád, že mohu je trávit právě v tomto místě starodávné kultury maurské, které již od dětství obetkávalo mou obrazotvornost kouzlem pověstí a podivných zkazek. Pouze pomyšlení na drahou, vzdálenou vlast, jež vysazena byla krutostem nelítostné války, kalilo mi klid a přechasto dlel jsem v duchu u svých přátel a známých, kteří byli nuceni bojovati ve službách svých odvěkých nepřátel.

Po příjezdu do Granady vyhledal jsem si soukromý, jednoduchým nábytkem opatřený pokoj ve středu města, abych tím spíše vnikl v život a zvyklosti tamějšího lidu a byl zcela nezávislý od všelikých předpisů a obřadností. A ježto s bytem nebyla spojena obsluha, rozhodl jsem se, že si najdu mezi domorodým obyvatelstvem sluhu, který by mi obstarával nejpotřebnější domácí práce a zároveň mi sloužil za průvodce po městě a okolí ve volných chvílích. Umínil jsem si, že se poohlédnu v městě po nějakém jinochovi, který by svým rázem prozrazoval potomka starých Maurů, aby tak představa, kterou jsem si o svém pobytu v Granadě vytvářel, byla úplná.

Našel jsem jej na své první procházce městem; stál před nádražím, kde nabízel své služby jako nosič zavazadel. Upoutal hned mou pozornost rázovitým východním vzezřením a jiskrnýma, sebevědomýma tmavýma očima, jimiž chvílemi utkvěl na kolemjdoucích lidech.

„Jak se jmenuješ?“ optal jsem se, vyrušiv jej z jeho přemítání a pozorování.

„Mahmud, pane,“ odpověděl stručně.

„Potřeboval bych právě sluhu,“ pravil jsem; „najal bych tě prozatím na měsíc.“

Pohlédl na mne zkoumavě, jako by se rozmýšlel. Zdálo se však, že jsem na něho zapůsobil příznivým dojmem, neboť

po chvílce pravil: „Ano, pane: A co zaplatíš?“

Jmenoval jsem obnos, který bych mu zaplatil, a podotkl jsem ještě, že by se kromě toho stravoval na mé útraty.

„Dobře, přijímám,“ odvětil a šel se mnou do mého bytu.

Od té chvíle byl Mahmud mým sluhou. Byl to jinoch pěkně urostlé postavy, ušlechtilých pohybů a sebevědomého vystupování. Jeho snědá tvář, vždy vážná a klidná, občas zádušného výrazu, dávala souditi na snivou a přemýšlivou povahu. První dny byl nedůvěřivý a málomluvný; poznáv ale, že se nechovám k němu nijak pánovitě, spíše přátelsky, stal se přístupnějším a sdílnějším.

Vypravoval, jak kdysi jeho národ, jehož příslušníkem se stále cítil, vládl nad Granadou, tímto skvělým a bohatým městem, které vyzdobil divy stavitelství a jež učinil střediskem vědy a umění. Nadšeně mluvil o dnech slávy, kdy mocní kalifové žili zde v pohádkovém přepychu, jak v celé říši kvetl blahobyť a jak ostatní Evropa s obdivem vzhlížela k pyrenejskému poloostrovu.

Ale bohatství Maurů budilo závist sousedních králů kastilských. Hleděli si podrobiti národ, který vynikal nad ně svou vzdělaností a pracovitostí. A našli si záminku v jeho náboženství. Šířící se katolická nauka kázala boj s nevěřícími, nebo s pohany, jak jim říkali. Katolické kněžstvo, které vidělo zde vítanou příležitost k loupení a k obohacování se, podněcovalo své vladaře ke křížovým výpravám proti Maurům. Mírumilovný kmen arabský byl nucen zápasiti o své živobytí. Nastaly úporné, dlouho trvající boje mezi sousedními panovníky a maurskými kalify, kteří po hrdinném odporu ztráceli ponenáhlu říši část po části. Cizí vladaři, hlásající ve jménu Kristově násilí a pokrytectví, vítězně postupovali. Hvězda mocného arabského národa ve Španělech zacházela, bledla. Mohamed vzdálil ochrannou ruku od svých synů. Maurská říše se rozpadala, až v druhé polovině třináctého století zůstali Arabové obmezeni na Granadu.

Když roku 1492 byla posléze dobytá i Granada, nastal maurskému panství ve Španělech nadobro konec.

Náboženský blouznivec Torquemada vystoupil s největší bezohledností proti mohamedánskému obyvatelstvu poloostrova. Poslední úmluvy, kterým se podrobili, zaručovaly jim jejich náboženství a zákony, ale španělští náboženští vykladači a úředníci dokládali a dovozovali i nyní, že podle papežských zákonů žádná úmluva, žádné dané slovo na škodu víry nemusí a vlastně ani nesmí býti dodrženo. Kardinál Ximenes páčil jejich staré arabské písemnictví a vzbouření, jež kvůli tomu v Granadě povstalo, poskytlo mu vítanou příležitost, aby smlouvu, uzavřenou s Ferdinandem a Isabelou, prohlásil za neplatnou, načež Maurům dáno na vůli, aby se buď vystěhovali do Afriky, anebo se dali pokřtiti.

Toto vystěhování za podmínek Španělskem tehdy stanovených bylo pro mnohé jistým zahynutím, pro všechny alespoň zchudnutím, ožebračením; nicméně vystěhovalo se jich přes osmdesát tisíc. Sedmdesát tisíc se jich dalo raději pokřtiti, aby mohli ve své staré vlasti setrvati.

Jak se dalo předvídati, lpěli mohamedáni na svém starém náboženství věrněji a houževnatěji nežli židé a nemohli snést jha nového krutého a násilnického panství. Proto opětovaly se vzpoury maurských horalů, jež skončily úplným jejich porobením a nejtěžšími pokutami. Podle zákona z roku 1502 nesměl již žádný nekřtěný Maur zůstat ve Španělsku. Když andaluští mohamedáni zvolili raději vystěhování nežli zradu své víry, museli zanechat ve Španělech všechny děti do čtrnácti let a veškero jmění.

To byla příliš silná rána pro Maury, bývalé pány Španělska. Bylo však nutno poddati se krutému osudu. Ti, kteří poroučeli, byli silnější. Od té doby hemžily se Španěly křesťany na oko pokřtěnými, které jenom bázeň před žalářem, mučením a upálením nutila, aby se ukazovali navenek pokornými a zbožnými, aby se zúčastňovali církevních obřadů a navštěvovali španělské křesťanské chrámy. Potají ovšem zůstávali mohamedány a víra v arabského proroka dědila se dále od synů na syny

a vnuky. Následek toho byl, že Maurové se takto dopouštěli zjevně podvodu. Ale jejich porobitelé měli klidné svědomí, neboť před světem byli pohané obráceni na pravou víru a to bylo hlavním účelem.

Když se roku 1526 Maurové v království Valenském k rozkazu králově přihlásili ke křtu, aby se nemuseli ze země vystěhovati, byli pro veliké jejich množství pokřtěni pouhým pokropením svěcenou vodou, takže mnozí z nich tvrdili, že uhnutím v okamžiku křtu vyhnuli se pokropení a tím vlastně v staré víře setrvali.

Proto král Karel a jeho rádcové usnesli se na tom, aby započalo nejprísrnější stíhání Maurů soudy. Obklopili je vyzvědači, vydávali je pochopům a vsazovali do žalářů, kde na ně čekalo mučení a hranice. Kněžští soudcové tvrdili, že i ti Maurové, kteří ke změně víry byli donuceni a neučinili tak dobrovolně, mají pod trestem smrti býti přidržováni ke konání náboženských úkonů.

Pronásledovaní prosili vladaře, aby jim poskytl ochrany proti soudu, a nabídli mu výkupné. Král přijal od nich osmdesát tisíc dukátů a povolil jim za to, že jim úřady nemají bráti statků a že mohou podržeti svůj kroj, jazyk a zbroj. Ale zvyky a obyčeje Maurů zdály se úřadům návratem Maurů k pohanství. Proto papež zbavil císaře přísahy, tvrdě, že smlouvy s Maury zachovávatí netřeba a nařídil, aby s nimi bylo nakládáno jako s pohany.

Když tedy výnosem Filipa II. poznovu jejich jazyk a zvyky byly zakázány, pozvedli se Maurové k nové vzpouře. Vzplanul rozhořčený, urputný zápas, z obou stran vedený až do krajností, a tak lýtý, že úrodná krajina kolem Granady byla zpustošena a Maurové v těchto končinách většinou vyhubeni. Zbytky porobeného národa byly dílem ze země vyhnány, dílem do různých krajů Španělska za trest rozsazeny.

Maurové v ostatním Španělsku chovali se celkem klidně. Dohlédací úřady neměly obzvláštní příčiny pronásledovati je. Žili na oko zbožně, poslouchali všech předpisů a nařízení, a hlavně nikdo druhého nezradil. Ale přes jejich

správné chování a jednání vědělo se, že jsou stále zarytými odpůrci svých porobitelů. A tu roku 1602 arcibiskup Ribera z Valencie navrhl, že pomůže jedině to, když celý národ maurský bude ze Španěl vyhnán. Nadobro vyhnán!

Král Filip III. byl zpočátku proti uskutečnění tohoto návrhu, neboť Maurové byli nejspornější, nejpracovitější, a tudíž nejzámožnější obyvatelé jeho říše a správně odevzdávali státu daně a poplatky; tušil, že zbavením se jich ochromí blahobyt země. Ale zarytí nepřátelé Maurů trvali na stanovisku vyhnání, toužíce obohatiti se jměním zámožných Maurů, a získali pro uskutečnění svého plánu i papeže, který prohlásil, že Maurové byli většinou neplatně pokřtěni, a tudíž znovu ke křtu jíti mají, jinak že budou ze Španěl vypovězeni. A tu na nátlak těchto rádců král konečně povolil roku 1609 a svěřil provedení zákroku proti Maurům svému ministru Lermovi, který dal potomky Maurů nejprve oloupiti a pak nemajetné vyhnal do Afriky, zmařiv jejich poslední zoufalý pokus ozbrojeného povstání.

Od těch dob byli španělští Maurové ubohými psanci bez domova, majetku a práv.

Z těchto Maurů, kteří museli v roce 1610 opustiti Španělsko, byl i Mahmud. Pocházel ze vznešeného arabského rodu a podle rodinného ústního podání byl nepřímým potomkem vládce Granady, emira Mahmuda II. Jeho předci zaujímali v dávných dobách v maurském národě vynikající místo až do doby, kdy španělskou vládou vydán byl rozkaz, aby všichni mohamedáni, kteří nepřijmou znovu křtu, navždy opustili svou dosavadní vlast. Potomci bývalého granadského emíra byli mezi těmi, kdo volili raději dobrovolné vyhnanství než náboženství svých potlačitelů. Oloupení a hanebně vyštívání uchýlili se do Alžíru na africkém pobřeží. Tam se usadili, živíce se obchodem nebo tkaním látek. Tam také z chudých rodičů narodil se Mahmud a jeho jediným dědictvím po slavných a mocných předcích bylo ústní podání, přecházející z otce na syna, že jeho předci žili kdysi v Granadě a že pochází z vladařského rodu maurského.

Již jako dítě snil mladý Mahmud o Španělsku, odkud, jak slýchal, před třemi sty lety přišel jeho rod do Afriky a v duchu si kouzlil obrazy dávné slávy a přepychu maurského panství. Jeho touha podívat se do Granady, bývalého sídla vladařské moci arabské, rostla s jeho lety. Nemohl však opustiti svého staříckého otce, jehož jedinou podporou byl, a vydati se s otcem na dalekou cestu nebylo možno. Pohřbil tedy prozatím svůj sen v hloubi duše a těšil se nadějí, že příležitost k uskutečnění jeho touhy posléze přece se naskytne. A příležitost se brzy naskytla.

Přede dvěma měsíci zemřel v Tangeru jeho otec a Mahmud, prodav po jeho smrti skrovný majetek, rozhodl se, že odjede do Španěl. A tak se dostal do Granady, kde se stal nosičem zavazadel, vydělávaje si tak na živobytí.

Naslouchal jsem rád vypravování svého sluhy, který byl opravdu vzorem příčinlivého a svědomitého člověka, jehož osud mne upřímně zajímal. Ačkoli jsem přičítal jeho líčení o knížecím původu bujně východní obrazotvornosti, přece musel jsem doznati, že je Mahmud ušlechtilé povahy a že sebevědomé rysy jeho tváře i hrdý pohled očí prozrazují příslušníka rodu, jenž zachoval si jistou vznešenost přes neutěšené poměry, v nichž vyrostl. Byl však poslušný a oddaný a žili jsme v nejlepší shodě po celou dobu mého pobytu v Granadě a opravdu rád vzpomínám vždy na pěkné chvíle našeho soužití.

Také vypravování o krutých zkouškách jeho národa mne dojímalo, neboť v pronásledování a útisku pro víru a jazyk Maurů bylo hodně podobného s osudem mého národa, jenž pod rakouským jhem úpěl po tři století a jenž jistou dobu byl již blízký své záhubě. A právě nyní na rozmachu lepší doby, na úsvitu nových nadějí a vzestupu národního sebevědomí byl vržen do válečného víru, z něhož měla vzejíti buď jeho nová poroba, horší ještě poroby předešlé, anebo konečná spása v jeho samostatnosti a plnosti národní síly.

Mahmud provázel mne ve volných chvílích vždycky na mých vycházkách a stal se mi nepostradatelným

společníkem. Jeho nadšení pro Granadu a všechno, co souviselo s tímto krásným městem, bylo obdivuhodné. Jevil nejživější zájem o každý dům, každou ulici a často, navrhoval-li jsem, bychom se již navrátili, přemluvil mne, abychom v pochůzce ještě setrvali.

Zavedl mne na náměstí de Bib-Rambla, kde se nacházelo hlavní tržiště a kde v dávných dobách Maurové odbývali své radovánky, potyčky, zápasy s býky a slavnosti; zde po dobytí Granady dal kardinál Ximenes spáliti tisíce psaných knih a arabských rukopisů, nenahraditelných pokladů písemnických.

Ukázal mi cikánskou čtvrť, zvanou Albaycin, která se táhla až ke dlouhému návrší Sacro Monte na pravém břehu říčky a údolí Darra a v níž žili cikáni a zchudlí, zchátralí potomci španělských Arabů, kteří v dobách pronásledování a útoku přijali křest a nemuseli s ostatními Maury do vyhnanství. Byly zde úzké, klikaté uličky, domky s polorozbořenými zdmi a zahrádkami, v nichž rostly fazole a kukuřice; byly zde zbytky starodávných staveb, byty ve skále, podobné doupatům, s otvory zakrytými dolů visícím křovím kaktovým, hromady kamení a cihel, mezi čímž bujně vzrůstal netřesk a fík. Houfy špinavých, většinou úplně nahých dětí proháněly se ulicemi, na nichž váleli se ve smetištích vepřici; před skalními sklepními byty seděly staré cikánky, pletouce rohože. Nebo jsme zašli na největší náměstí Plaza del Triomfo, kde uprostřed na mramorovém sloupu zvedala se socha Panny Marie; sloup byl ohrazen železným mřížovím a za večera hořelo tu nesččetně svítilen.

Jindy zašli jsme na nejpříjemnější a nejvíce navštěvovanou granadskou třídu Alameda de Gueypos, táhnoucí se podél pravého břehu Genilu, kde v širokém, platanovém stromořadí procházely se španělské krásky s karafiátovými květy ve vysokých účesech, oděny v rázovité mantily a s nezbytnými vějíři v rukou; mezi obecnstvem pobíhaly květinářky, nabízející květiny v proutěných košíčkách; prodavači limonády měli zde rozestaveny stolky se sklenicemi a v převozných kuchyních

smazily se na oleji různé pochoutky.

Často potulovali jsme se bez určitého plánu a cíle ulicemi s řadami starých, nízkých a pestře barevných domů, z jejichž balkonů, ozdobených pelargoniemi, karafiáty a růžemi, visely dolů záclony, pozorující cestou řemeslníky, pracující v četných krámcích, které byly zároveň dílnami; sledovali jsme chudé, zestárlé ženy, prodávající oloupané ovoce kaktové a jiné chudobné zboží, rozložené na kusu hrubého plátna. Nebo přihlíželi jsme tanci s kastanětami, prováděnému cikánským děvčetem, zatímco šeredná stařena, sedící na chodníku, tloukla k tomu kostnatou rukou na nízký bubínek, doprovázena dvěma muži na kytaru a mandolínu.

Nejraději však doprovázel mne Mahmud do Alhambry, staroslavného pamětníka moci maurských vládců, a k výše položené zřícenině Generalife, stojící na vysokém návrší, porostlém křovím, topoly, akáciemi, vavříny, platany, olivami, stromy citronovými a pomorančovými a kteréž zasahuje až do města mezi jeho domy. Nádherný maurský palác okouzloval mého ducha jako pohádka. Vstup do Alhambry otvíral myrtový dvůr, vydlážděný deskami z bílého mramoru, uprostřed něhož nalézala se veliká nádrž s křišťálovou vodou, v níž jako v kouzelném zrcadle zhlížela se galerie a věž de Comares; vpravo a vlevo vroubil kraje vodojemu myrtový plot a pomorančové stromy. Odtud jsme vešli do předsíně lvího dvora, obklíčeného bílými mramorovými sloupy, které hrdě nesly bohaté koruny krásně propracované hlavice; na nich spočívaly lepé oblouky, nad nimiž pak nalézal se široký pás, pokrytý jemnou štukovou okrasou, podobající se vzoru pracného vyšívání nebo jemné, umělé krajkovině. Nad pásem zvedalo se polovisuté, umělecky vyřezávané podkroví z cedrového dřeva, které, rovněž jako zdi a okrasy, bylo bohatě pozlaceno a pestře zbarveno. Předsíň, vchody a zdi byly pokryty nejrozmanitějšími ozdobami štukovými a široké pásy s průpověďmi z koránu táhly se kolem zdí, nad hlavicemi sloupů, pod stropy a jednotlivými polemi.

Uprostřed dvora stála lví kašna. Na hřbetech dvanácti Ivích těl spočívala veliká kruhová nádrž mramorová s polovypuklými ozdobami a nápisy, do které vtékala voda a přetékajíc, spadala do nádrží spodních, vylévajíc se odtud chřtány lvů do mramorových korýtek. Do dvora tohoto, nejozdobnějšího ze všech v Alhambře, vedla okna ze síní sultánových žen.

Odtud vedl mne Mahmud do síně Abencerragů, kde roku 1492 k rozkazu sultána Abdallaha bylo Zegry úkladně zavražděno třicet šest Abencerragů. Sultán chtěl tak pomstíti to, že Abencerrag Halbinhamed vzplál láskou k jeho ženě Zoray. Nádhernou předsíní vstoupili jsme do sálu, jehož stěny byly bohatě vyzdobeny. Zdoby a arabské nápisy sahaly až ke stropu, jehož vysoká, pestře a bohatě zabarvená a pozlacená klenba tvořila osmihrannou hvězdu, v níž prolomená malá okénka propouštěla dovnitř světlo. Uprostřed sálu nalézal se vodotrysk.

Ale nejkrásnější umělecký požitek uschoval mi Mahmud až na konec, když vešli jsme do největšího sálu Alhambry, do Sala de Embajadores. Byla to nejnádhernější palácová místnost. Její zdi pokryty byly rozličnými drobnými obrazci a hvězdicemi, jako by byly potaženy nejjemnější krajkovinou. Plno umělecky provedených listů, květů, ozdůbek a průpovědí z koránu proplétalo se zde v nejčarovnější a nejbujnější směsici. Strop byl ze dřeva cedrového a olivového, vykládán zlacenými deskami, perletí, slonovinou, jaspisem a porfyrem. Z oken sálu otvíral se rozkošný pohled na město, Albaycin a Generalife.

V hloubi pod námi leželo město se spoustou domů, věžiček a štítů, z nichž jako ohromný balvan vystupovala katedrála, hlavní chrám; vpravo se příkrčovala nuzná cikánská čtvrť, jejíž kaktové zahrady se táhly až k vrcholu Sacro Monte, vlevo spatřoval jsem jasnou řeku Genil, ovodňující zahrady a granadské háje, proplétající se mezi nimi jako stříbrná nit na zeleném koberci. Zeleň se rozprostírala daleko po celém okolí; zřel jsem kus ráje Andalusie, stinné háje olivové, pole a zahrady, které

ztrácely se v dáli jako v pavučinové mlze; k severu byl krásný obraz uzavřen temným kamenným rámcem hor Sierry Elviry.

Když jsme poprvé opouštěli Alhambru, vycházejíce branou spravedlnosti, upozornil mne Mahmud na nejvyšší okraj věžního oblouku, kde byla v kameni vytesána otevřená ruka a o něco výše klíč.

„Až tato ruka uchopí klíč,“ poznamenal vážně Mahmud, „pak vrátí se Maurové do Španěl, aby Alhambra znovu rozkvetla ve své kráse, a moc Maurů potrvá potom již navždy nad královstvím granadským a ostatní zemí.“

Při těchto slovech oči mého společníka se nadšeně zaleskly, jeho tvář nabyla výrazu rozhodného přesvědčení, jeho pohyby staly se pánovitými a postava jeho hrdě se vztyčila, jako by krev jeho mocných předků rozproudila se náhle jeho žilami. A v té chvíli připadalo mi, že nevidím již před sebou oddaného a poslušného služebníka, nýbrž opravdového potomka vznešeného maurského rodu.

***

Byli jsme spolu již přes dva týdny, když jsem zpozoroval, že se s Mahmudem stala změna. Byl zádušnějším nežli obvykle, méně hovořil a vyhledával samotu. Občas jsem ho zastihl, jak sedí v rohu pokoje na staré dřevěné truhlici, hledě zamyšleně před sebe. Teprve, když jsem na něho zavolal, vytrhl se ze zamyšlení a vrátil se ze snů do skutečnosti. Jindy jsem jej zastihl skloněného nad nějakou listinou, kterou bedlivě prohlížel a již vždycky bedlivě ukryl, jakmile jsem se k němu přiblížil.

Co bylo příčinou tohoto jeho podivného chování? A co vyvolalo u něho změnu tak nápadnou? Jistě to mělo vážnou příčinu. Něco tajemného. Nechtěl jsem se však dotazovati po jeho tajemství, věda, že je Mahmud uzavřená povaha, velice nedůtklivá, nedůvěřivá a že by těžce nesl vměšování se cizího v jeho soukromé záležitosti. Proto jsem se tvářil, jako bych si nevšímal Mahmudova zvláštního počínání, a nezmínil jsem se ani slovem o tom.

Ale Mahmud se choval čím dále, tím záhadněji. Kdežto dosud trávil čas stále se mnou, buď již doma, nebo provázeje mne na mých vycházkách, žádal mne nyní často, bych mu dovolil odejít za nutnou soukromou záležitostí. Dovolil jsem mu to vždy ochotně, ale přece mne jaksi znepokojovalo a podivovalo, za jakým účelem Mahmud vychází. Jaké soukromé záležitosti to byly, které jej nutily k jeho tajným pochůzkám? Co za tím vězelo? Přišel přece teprve nedávno do Granady, nemaje zde příbuzenstva ani přátel. Byla to snad náhle vzplanuvší náklonnost k některé granadské dívce, která jej nutila k důvěrné schůzce? Neměl jsem odpovědi na tyto otázky. Bylo však jisto, že důvod k jeho toulkám byl závažný, neboť pozoroval jsem, že Mahmud žádá mne o povolení k nim jaksi nesměle a s jistým sebezapřením.

Jednoho jitra se Mahmud opět dovolil, aby mohl si zajít do města, což mně vnuklo myšlenku, abych také vyšel a prohlédl si zatím granadské kostely. Nemohl jsem tak dosud učiniti, ježto mne Mahmud na mých vycházkách vždy doprovázel a nechtěl jsem nutiti jej, aby se mnou prohlížel katolické chrámy, věda, že jako pravověrný mohamedán nenávidí jiných náboženství.

Navštívil jsem toho dne katedrálu, velkolepou stavbu s otupenými věžemi, které splývají v jednu hmotu s ostatní stavbou, kde je pochován král Ferdinand Katolický a jeho manželka Isabella. Prošel jsem i jiné chrámy a kláštery v městě a vracel se teprve k večeru domů, abych s Mahmudem zašel do Fondy de la Alameda, kde jsme se stravovali.

K mému velkému údivu Mahmud nebyl ještě doma. Čekal jsem na něho dobré půl hodiny, nežli přišel s chvatem člověka, který je si vědom svého opoždění. Hned při jeho vstupu povšiml jsem si, že zádumčivý výraz jeho tváře z posledních dnů ustoupil veselejší náladě; oči jeho jiskřily vnitřním zanícením a jindy zakaboněné čelo bylo vyjasněno a bez vrásek. Patrně přihodilo se mému sluhovi něco potěšitelného, co zaplašilo jeho chmurné, nevlídné

myšlenky; nechtěl jsem však vyzvídati, doufaje, že snad Mahmud sám se příležitostně o tom rozhovoří.

Vypravili jsme se tedy jako obvykle do zmíněné lidové jídelny, kde jsme se zdrželi jen krátkou dobu, nevyhnutelnou k ukojení hladu a žízně, a vyšli jsme pak večerní procházkou úzkými, špatně dlážděnými ulicemi k starým hradbám na úpatí návrší, porostlého hustými křovinami a ovocnými stromy, odkud dýchal osvěžující chládek a omamující vůně nespočetných nádherných rozvitých květů. Doufal jsem, že příjemná večerní nálada pohne Mahmuda ke sdílnosti a že mi vysvětlí své podivné chování v poslední době. Pokusil jsem se také několikrát pohnouti jej k nějakému vypravování, ale Mahmud na veškeré mé otázky odpovídal jenom stručně a zcela všeobecně, takže jsem záhy poznal, že se pro dnešek nedozvím již ničeho.

Když jsme se z procházky navrátili domů, vsadil můj sluha jako obvykle do otevřeného okna rákosový rám s jemně pletenou sítí, ochranu to proti moskytům, rozsvítil lampu a usadil se na své obvyklé místo na dřevěnou truhlu, v rohu jizby stojící. Nechtěje vyrušovati Mahmuda z klidu, jemuž se v tichosti večerní oddával, zasedl jsem ke stolku a v klidném svitu lampy prohlížel jsem staré arabské mince, koupené ráno ve městě u starožitníka. Byl jsem v prohlížení mincí tak zahloubán, že jsem ani neslyšel, jak se Mahmud ke mně přiblížil a postaviv se vedle mne, zvědavě a pozorně přihlížel.

„Pán koupil maurské mince,“ pravil se živým zájmem; „prodává se zde hodně falešných, ale tyto jsou pravé!“

Při zvuku Mahmudova hlasu zvedl jsem hlavu nad mincemi skloněnou a setkal se s pohledem Maurovým. Byl jsem velmi překvapen, že sám započal hovořiti.

„Vím, že pán je Maurům přátelsky nakloněn a že zajímá se o vše, co s jejich dějinami souvisí. Proto také jsem u něho zůstal, ačkoli za žádný peníz nesdílel bych domácího života s nepřítelem svých bratrů.“

„Mám tě rád, Mahmude,“ řekl jsem, dojat jeho upřímným

doznáním, „a nepovažuji tě za sluhu, ale za společníka.“

„Jsem ti, pane, za to vděčen, že jsi mi nedal pocítiti trudného postavení zchudlého potomka bývalých granadských vládců,“ pronesl Mahmud vážně a v jeho tmavých očích zaleskl se třpytně záchvěv vděčnosti. „Také jsem vždycky hleděl, abys byl se mnou spokojen. Vím, že tě poslední dobou mrzelo, když jsem tě opouštěl; jistě jsi se domníval, že to činím kvůli nějakému dobrodružství nebo z choutky po toulání. Nikdy jsi se však, pane, ani slovem nezmínil, že tě to mrzí, nikdy jsi mně ve vycházkách nebránil a také nikdy nesnažil jsi se vyzvědět příčinu mého počínání, jež se ti muselo zdáti podivným. Ctím tvou šetrnost ke mně. Dokázal jsi, že jsi člověk, který má úctu k soukromému životu druhého a jenž je důvěry hoden. Proto rád bych ti vysvětlil své podivné chování a chceš-li mne, pane, vyslechnouti, sdělím ti své tajemství.“

„Těší mne tvá důvěra, Mahmude,“ pravil jsem s upřímnou účastí, „pakli cítíš potřebu svěřiti se mi, rád tě vyslechnu. Nuže mluv; poslouchám.“

Mahmud usedl na své místo a počal vypravovati: „Jak se jistě pamatuješ, pane, sdělil jsem ti, že dle ústního podání našeho rodu pocházím z pokolení bývalého granadského vládce Mahmuda II. Náš rod po vyhnání ze Španělska žil v chudobě a strádání a také můj otec trpěl dosti často hmotným nedostatkem. Když umíral a já dlel u jeho lože, dal mi několik stříbrných mincí a starodávnou dřevěnou skříňku, kterou mi odevzdával jako nějakou svátost. Pravil, že se dědila z otce na syna a že skrývá dědictví našeho rodu.“

Když jsem skříňku otevřel, našel jsem v ní veliký, umělecky zrobený klíč a svitek pergamenu. Věděl jsem dobře, co onen klíč znamená, ježto mi o tom již dříve otec vypravoval. Když Maurové museli opustiti Granadu a zanechati zde veškeren majetek, uzavřeli své domy a vzali klíče od domovních dveří s sebou pro případ, kdyby jednou někdo z nich se vrátil, aby mohl bez překážky a jako svrchovaný majitel vejít. A také, aby prokázal své vlastnické právo. Byl tedy klíč, který jsem ve skřínce našel, od

některého granadského domu nebo paláce, jenž patřil mým předkům. Otec vysvětlil mi ještě, že dle dědova vypravování má se nacházeti v dotyčném domě poklad naší rodiny a na přiloženém pergamenovém svitku jest nakreslen plán Granady a vyznačen dům, v němž lze uschovaný poklad nalézt. Také podotknul, že posud nikdo z našeho rodu nepokusil se o vyhledání dotyčného pokladu, jednak proto, že nejbližší předci byli příliš chudobní, než aby mohli se do Španěl vypravit, jednak také proto, že nevěřili, že se poklad v místě nalézá, považující celou historii za jakousi pověst.

Když jsem otce pohřbil a prodal jeho chudý majetek, vypravil jsem se do Granady, abych pátral po tajemném dědictví. Byl jsem přesvědčen, že podle přiloženého plánu snadno najdu budovu, která skrývá poklad mých předků. Ale když jsem dorazil do Granady, byl jsem žalně a trpce zklamán.

Můj plán představoval město na počátku sedmnáctého století a k svému nemilému překvapení jsem poznal, jak se od té doby vše změnilo a zjinačilo. Mnohé domy byly zbourány, jiné přistavěny nebo přestavěny, takže některé ulice a náměstí nabyly zcela jiných směrů. Byl jsem bezradný a všecek zoufalý. Nevzdával jsem se však naděje. Budova, kterou jsem hledal, byla na plánu označena lví hlavou, tušil jsem tedy, že i ve skutečnosti bude míti s tímto znakem cosi společného. V té době právě jsi mne najal za sluhu a já šel k tobě s jiskrou naděje, že za společných vycházek náhodou snad spatřím cíl své touhy.

Procházel jsem se pak občas městem a zatím, co jsi obdivoval krásu Granady, můj pohled pátral horečně po záhadném domě. Ale toho, bohužel, jako by nebylo. Přes veškero své pátrání nenašel jsem ani jediného znamení, z něhož bych mohl souditi, že jsem na stopě rozřešení svého tajemství. Rozhodl jsem se tedy, že budu hledati zcela nezávisle, volně, a tu počaly mé tajné a tobě nevysvětlitelné vycházky. Prohledal jsem tak celý Albaycin, propátral jsem i jiné zapadlé čtvrti města, ale nikde jsem se

nedopátral kýženého výsledku. Jako by se osud proti mně byl spíkl...

Pozoroval jsi, jak často jsem tady sedal na židli zarmoucen a nořil se v truchlé dumání? Nebo jak jsem pozorně nahlížel do listiny, schovávaje ji pečlivě, kdykoli se mi zdálo, že se ke mně přibližuješ? To byly doby, kdy jsem byl rván beznadějí a pochybnostmi o kladném výsledku všeho usilovného pátrání a kdy jsem v duchu pohřbíval marný sen můj a mého rodu. Docházel jsem již zvolna k přesvědčení, že hledaný dům je patrně zbořen a nahrazen nějakou novodobou budovou, když tu včera za našeho návratu z Alhambry, když jsme kráčeli náměstím Plaza nueva, zahlédl jsem dům, nad jehož vchodem je v kameni vytesaná lví hlava, ovšem tak otlučená a zhyzděná, že jen stěží jsem ji rozeznal. Ale já ji poznal, poznal jsem ji a byl jsem přesvědčen, že je to dům v plánu vyznačený. Ale nedávaje na sobě ničeho znáti, ubíral jsem se zdánlivě lhostejně domů.

Té noci nemohl jsem usnouti. Sen odlétl z mých víček. Zatímco jsi na svém loži klidně spal, bděl jsem a přemítal. V duchu viděl jsem stále dům se znakem lví hlavy v průčelí, v jehož zdech jest ukryt poklad mých předků. A jsem přesvědčen, že je tam opravdu ukryt.

Sotva jsme dnes ráno vstali a posnídali, požádal jsem o dovolení, abych směl odejít do města. Poté kvapil jsem na náměstí, kde se zmíněná budova nalézá a s blahým uspokojením stanul jsem před ní. Prohlédl jsem si teprve nyní starou tu budovu a shledal jsem, že je ve stavu polorozpadlém a neobydlená. Bylo nutno však se přesvědčiti, je-li opravdu oním domem, který hledám. Je-li domem, o němž mi otec vypravoval. O tom mohl mne přesvědčiti jedině starodávný klíč, jenž byl v mém držení a který jsem s sebou vzal. Ale bál jsem se zkusiti otevřít klíčem starodávné dveře domu, ježto ulicí procházeli ustavičně lidé a bylo možno, že by mne při mém pokusu považovali za zloděje, který se chce vkrásti do domu. Rozhodl jsem se, že počkám, až se mi naskytne příznivější

chvíle. Toulal jsem se proto v horečném rozechvění v okolí onoho domu, jenž mne přitahoval jako magnet železo, až do večera, kdy ulice osířela. Pak dodal jsem si odvahy a opatrně vsunul klíč do zámku vrat. Ruka třásla se mi pohnutím. Trvalo to jistou dobu, nežli s námahou dvakráte jsem otočil klíčem v zrezavělém zámku a vzav za kliku shledal jsem, že dveře jsou otevřeny. Jaké to překvapení! Byl bych zajásal radostí. Byl tedy dům, před nímž jsem stál, domem tak dlouho hledaným. Uzavřel jsem opět pečlivě dveře a spěchal domů, kde jsem tě zastihl, jak na mne již netrpělivě čekáš. To je má tajemná historie, pane, nyní ji znáš celou.“

Naslouchal jsem Mahmudovu vypravování se zájmem stále vzrůstajícím, uchvácen posléze zúplna jeho tajemným příběhem. Byl tedy opravdu potomkem vznešeného granadského rodu a líčení o jeho původu nebylo tedy jen pouhou smyšlenkou nebo výplodem bujné a pestré orientální obrazotvornosti? Jeho hlas zněl vážně, slavnostně, přesvědčivě a celý průběh pátrání, jak mi jej sdělil, svědčil o skutečně prožité události a vylučoval jakoukoli pochybnost.

„Mohu snad viděti listinu a klíč?“ otázal jsem se spěšně Maura, dychtiv uzříti podivné to dědictví.

„Ano, pane, zde jest,“ pravil Mahmud klidně a vyndav z truhlice prostou, dřevěnou skříňku, podal mi ji.

Otevřev ji, spatřil jsem na jejím dně veliký klíč renesanční práce a vedle něho pergamenový svitek. Vyňal jsem listinu, rozbalil ji a viděl, že je to jakýsi plán města, v jehož jedné části bylo vyznačeno místo a v něm zakreslena značka v podobě lví hlavy. Vše tedy souhlasilo; Maur byl oprávněným dědicem pokladu, ukrytého v domě s vytesanou lví hlavou. Ovšem, pakli se onen poklad tam dosud nalézal.

„Nuže, co chceš teď počíti?“ zeptal jsem se Mahmuda, vloživ listinu nazpět ke klíči a odevzdav mu skříňku.

„Půjdu a vyzvednu poklad, který mi právem náleží,“ odvětil Mahmud rozhodně a důstojně. „A sice chci to

učiniti ještě dnes. Chceš-li, pane, můžeš jíti se mnou. Důvěřuji ti, že pomlčíš o mém tajemství. Vím, že to dovedeš. Pomůžeš mi laskavě při hledání. Seznámíš se tak alespoň se starobylou granadskou budovou a jejími taji. Najdeme-li poklad, dám ti na památku nějaký předmět z něho, aby ti vždycky připomenul Mahmuda, až budeš opět dlíti ve své otčině, již tak miluješ a která bojuje teď za svou svobodu, jako Maurové kdysi bojovali za svoji. Půjdeš, pane, se mnou?“

„Doprovodím tě, Mahmude,“ pravil jsem, rád, že mohu se zúčastniti nevšedního dobrodružství. „A kdy vyjdeme?“

„Za chvíli,“ odvětil sluha. „Plaza nueva je za noci zřídka navštěvována a budeme moci nepozorovaně vniknouti do budovy, která je opuštěná. Nerušeně prohlédneme pak její vnitřek, až najdeme místo pokladu. Doufám, že i v tom šťastná náhoda mi pomůže. Do rána můžeme býti se vším hotovi. Špičák, kladívko k oklepávání stěn a svítilnu, nutně potřebnou k naší výpravě, jsem již obstaral.“

Souhlasil jsem se vším, co sluha navrhoval a připravil jsem se na cestu, zachvácen netrpělivostí a pobouřen vznícenou obrazotvorností, zatímco Mahmud zabaloval do staré pytloviny své nástroje s klidem a vážností člověka, jehož očekává důležitá práce.

Za hodinu bylo všechno uchystáno.

***

Nastávala již noc, když jsme došli k cíli naší výpravy. Plaza nueva halila se v modravé přítmí měsíčné a leckde v průčelí domu hořela barevná svítilna před svatým obrazem. Řada budov němě a ponuře zírala z temnot je obkličujících, jako by tonula ve vzpomínkách o dávné minulosti Granady. Občas ozval se na nerovné dlažbě dutý krok osamělého chodce, který přešel a ozvěna zmíravě zanikala v úzkých, křivolakých pobočných uličkách. Jinak vládlo zde naprosté ticho. Jako v části mrtvého města.

Dům, u kterého jsme stanuli a jež Mahmud označil jako hledaný objekt, byl nejstarší ze všech budov na náměstí.

Byla to velmi stará, jednopatrová stavba renesanční, zřejmě již v rozpadu, s vysokými, úzkými okny, jež v přízemí kryly rezavé železné okenice, s velkým, kamenným průčelím a dřevěnými dveřmi, bohatě vyřezávanými. Matné měsíční světlo dopadalo v tato místa a vchod budovy obestíral hluboký, nafialovělý stín, což se znamenitě hodilo našemu účelu. Mahmud vsunul klíč do zámku, otočil jím dvakráte a těžké, dubové červotočivé dveře se zvolna otevřely, vydávše skřípavý zvuk.

Octli jsme se v temném průjezdu, kde ovanul nás nepříjemný chlad a ztuchlý pach. Mahmud uzamknul opatrně opět dveře na klíč, vyňal svítilnu a rozžal ji. Průjezd byl ponurý a úzký a z něho se šlo ke schodišti, vedoucímu do hořejších místností.

Síň, do níž jsme pak vstoupili, byla prostorná, vysoká a klenutá. Vysoká, úzká okna končila v ozdobně vyduť oblouk. Holé stěny pokryty byly špínou a prachem. Nebylo zde žádného nábytku, ani krbu. Stará podlaha byla prohlodána červy. Hluboká, strnulá zádumčivost spočívala jako pavučiny na všem a pronikala vše.

Poslední majitelé zacházeli s domem přímo surově. Štukové práce, jimiž zdi byly původně pokryty, byly otlučeny a rozpadaly se, jemné okrasy byly vylámány a pokaženy, sloup, na kterém klenutí spočívalo, byl odstraněn a aby klenba nespadla, vystavěna zde jednoduše cihlová zeď. Podpěrné sloupky v oknech úplně chyběly, takže jejich obloukové viselo jako v povětří.

Kde se ozdoby a okrasy přece zachovaly, byly zabíleny nebo pokryty hustou vrstvou vápna. Nic nebylo ušetřeno pustošící rukou neuvědomělého majitele, který nakonec zůstavil dům prázdný a zanechal jej krutému osudu pozvolného rozpadávání se.

Mahmud bedlivě prohlížel při světle lucerny stěny i podlahu, pozorně pátraje, zda by někde nespátril lví hlavy, která podle jeho domnění měla označovati místo, kde byl poklad snad ukryt. Proklepával zdi kladívkem, naslouchaje, zda by se neozval zvuk, který by mohl nasvědčovati, že zeď

je dutá a že je do ní něco vezděno. Ale ve velké síni nedopátral se ničeho; rovněž ne ve vedlejších místnostech, menších to jizeb a komor, stejně zpustlých, polosesutých a nevlídných, jimiž jsme po řadě prošli, jako noční slídlivé.

Strávili jsme tak několik hodin marným a namáhavým pátráním, unaveni již napětím nervů a nedočkavostí, když jsme došli posléze k přesvědčení, že v hořejších místnostech nenajdeme tajemného pokladu. Mahmud tedy navrhl, abychom se podívali do sklepení opuštěného domu.

Vrátili jsme se do průjezdu a prošli chodbou, která vedla do sklepení. Sestupovali jsme po dlouhém, točitém, zchátralém schodišti, šeredně vrzajícím při každém našem kroku, a Mahmud kráčeje s rozžatou svítilnou a hledacími nástroji napřed, napomenul mne, abych šel nadmíru opatrně, že některý schod může býti poškozen, nebo dokonce snad scházeti. Tak dospěli jsme ke zpuchřelým dveřím bez zámku, jež Mahmud kopnutím nohy otevřel a stanuli jsme v podzemní místnosti, podobné nějaké katakombě, z níž vycházel nepříjemný, mrtvolný zápach.

Sklepení ono bylo klenuté, nízké a těsné, bez náležitého opatření. Denní světlo nemělo tam přístupu, kromě toho nebylo sklepení asi drahně let otevřeno a provětráno, takže naše skromná svítilna téměř zhasínala v dusném, plísni a prachem prosyceném ovzduší. Stěny černaly se stářím a špínou a v rozích viselo plno velkých pavučin. Vlhká kamenná dlažba byla pokryta vysokou vrstvou prachu.

Mahmud dal se opětně do horečného pátrání a ohledával dlažbu a stěny se svrchovanou pozorností. Pytlovinou, v níž měl zabaleny své různé nástroje, očišťoval dlaždice jednu po druhé a slídlil po spásném znamení lví hlavy; oklepával zdi kladívkem, napjatě naslouchaje zvuku, který se z nich ozýval.

Tak prohledali jsme všechny výklenky a kouty, zaprášené a ověšené cáry špinavých pavučin. Ale zdálo se, že přes veškerou námahu a úmornou práci ani na tomto posledním místě nebude naše snaha korunována uspokojujícím výsledkem.

Vzdával jsem se již veškeré naděje v nějaký úspěch a litoval jsem v duchu Mahmuda, v jehož bolestné zklamání jsem se opravdově vžíval, když tu zaslechl jsem náhle z pozadí temného sklepení přidušený výkřik. Zanechal jsem ihned svého pátrání a přispěchal k Mahmudovi. Stál u zdi, která v místě, kde se spojovala s klenbou, měla velkou trhlinu a hrozila již sesutím.

„Pane, pohled,“ zvolal Mahmud radostně, spatřiv mne po svém boku a ukazuje chvějící se rukou na jeden z kamenů, „toť místo, kde je poklad uschován. Konečně jsme u kýženého cíle.“

Pohlédl jsem naznačeným směrem a spatřil na jednom kameni zdiva neuměle vytesanou lví hlavu, ovšem již hlodem času špatně znatelnou. Nebylo pochyby, stáli jsme před odhalením tajemství. Anebo před krutým zklamáním.

„Nuže, vyndejme kámen,“ pravil jsem, hoře netrpělivostí a cítě, jak i mne zmocňuje se nervové rozčilení.

Mahmud pozvedl špičák a vši silou zatkl jeho špici do spáry mezi zdívem, snaže se lví hlavou označený kámen vypáčiti. Ale tento tkvěl pevně a bylo třeba ještě několika pádných ran špičákem, nežli se uvolnil.

Mahmud odhodil nyní špičák a snažil se kámen vyrvat. Bohaté praménky potu řinuly se mu po zarudlé tváři a jeho prsty byly již do krve rozedřeny, když posléze kámen povolil a s temným rachotem svalil se na dlažbu. S napjatou dychtivostí nahlédli jsme do povstalého otvoru, avšak po nějakém pokladu nebylo zde ani stopy.

„Rozbourám třeba celou zeď,“ vzkřikl Mahmud rozrušeně a jeho snědá tvář ztemněla ještě více hněvem a vnitřním rozčilením. „Poklad zde musí někde býti a já jej naleznu stůj co stůj.“

A s krajním napětím sil počal Mahmud jako zběsilý bušiti špičákem do zdi a vylamovati z ní kámen po kameni. Mohutné údery špičáku dutě zněly pustým, hrobovým sklepením, otrásajíce chatrnou klenbou. Přihlížel jsem nečinně, trpně, stoje stranou a drže svítilnu ve výši hlavy, svítě tak Mahmudovi na jeho práci.

Právě vylomil opět několik větších kamenů, kde se nalézala značná trhлина ve zdi, která se spojovala s klenbou, když tu zřítíl se pojednou velký balvan a dopadl těsně vedle mne. Leknutím upustil jsem svítilnu, jež zazvonila s třeskem o dlažbu.

V témže okamžiku počala se zachvívati kolem zed' a klenutí, jako by nějaký obr jimi lomcoval nebo jako by zemětřesení se ohlašovalo. Zděšen odskočil jsem ještě v pravý čas a skryl se v malém výklenku, jež jsem potmě nahmatl, neboť zadní část sklepního stropu se řítíla, balvany a kusy dřeva padaly vůkol s ohlušujícím rachotem ve změti zvířeného prachu a malty. Zaslechl jsem ještě hrozný výkřik Mahmudův, pak opětný rachot a třeskot, poté nastalo utišení... Hrobový klid...

Vzpřímil jsem se ve tmě a ohmatl si celé tělo. Ano, věru, žil jsem a přestál jsem strašlivé sesutí zadní části sklepení. Sáhl jsem si na čelo a cítil jsem, jak cosi vlhkého, lepkavého a teplého ulpělo mi na třesoucí se ruce. Zpod vlasů na čele stékal mi pramének krve. Patrně jeden z padajících kamenů mne zasáhl. Jiného zranění jsem neměl.

Oddechl jsem si zhluboka. Byl jsem tedy zachráněn. Co se však stalo s ubohým Mahmudem? Zaslechl jsem jeho strašlivý výkřik; přihodilo se mu zajisté neštěstí. Snad je dokonce mrtev.

Zavolal jsem Mahmuda jménem. Můj hlas ozval se příšerně temným sklepením. Nikdo, nikdo neodpovídal. Zavolal jsem znova a můj hlas třásl se úzkostí. Opět ani známky života.

Opustil jsem tedy ochranný výklenek a jako slepec tápal v temnotě kolem. Nahmatl jsem hromadu kamení a rumu. Tápace dále, zavadil jsem rukou o nějaký předmět. Uchopil jsem jej a ohmatáním poznal, že je to svítilna, kterou jsem prve leknutím upustil. Zdálo se, že je celá, pouze skla byla rozbita; padla nebo odvalila se asi stranou a nebyla řítícím se kamením zasažena. Nahmatl jsem v kapse sirky a rozžal jsem svítilnu.

Matné světélko problesklo temnotou.

Nyní teprve spatřil jsem náležitě, co se vlastně stalo. Celá zadní část sklepení se zdí a částí chatrné klenby se zřítíla, ležíc přede mnou v podobě hromady kamení, dřev, zdiva a prachu. Zpod této hromady vyčníval hoření trup Mahmudova těla s hroznou ranou na hlavě, jež spočívala v tratolišti krve.

Zděšen, třesa se vnitřním rozechvěním, poklekl jsem u něho. Byl mrtev a jeho skelný zrak upíral se na mne vyhasle.

Opodál něho ležela rozbitá, dřevěná červotočivá skříňka a kolem ní roztroušeny trpytily se ozdobné přezky a nejrůznější šperky orientálního tvaru. Uprostřed těchto předmětů spatřil jsem jakýsi zežloutlý, svinutý pergamen.

Uchopil jsem listinu chvějící se rukou, rozvinul ji a při matném světle svítilny jsem četl:

„Já, Lukáš de Varein, notář papežské stolice, skládám zde své doznání na sklonku života, abych ulehčil svému svědomí a dal výstrahu všem, kdož rozluští tajemství této stěny.

Když poslední maurský král Chico vydal králi Ferdinandu město Granadu, skončilo panství Maurů ve Španělich. Královským příkazem bylo Arabům v Granadě žijícím dáno na vůli, buď aby se dali pokřtiti, anebo aby zvolili vyhnanství. Většina Maurů nechtěla upustiti od víry svých předků a rozhodli se, že se raději z dosavadní domoviny vystěhují. Ovšem, byli nuceni zanechat zde všechn svůj movitý i nemovitý majetek a odcházeli do ciziny jako hotoví žebráci.

Mezi těmi, kdož se z Granady vystěhovali, byl i Ali Hassan ben Tálib, pocházející z knížecího rodu, který měl v Granadě skvostnou budovu a četné pozemky. To vše bylo zatvrzelému Arabu zabaveno a později ve dražbě prodáno.

Můj děd, Ferdinand de Varein, bohatý kupec valadolidský, koupil tento dům, zvaný Lví hlava a uvázal se v jeho držení. Vnitřní zařízení, které mu bylo s budovou zároveň prodáno, bylo nádherné a svědčilo o knížecím přepychu. Ferdinand de Varein žil zde a také zemřel a po jeho smrti přešla budova v majetek mého otce. Můj otec byl královským důstojníkem a žil velkopansky, utrácaje rozmařile peníze a majetek, jež zdědil. Sídlel v Madridě

a ježto jen zřídka byl v Granadě hostem, prodával pozvolna skvostné, cenné zařízení domu U Lví hlavy, který pustnul tak čím dále tím více. Když můj otec zemřel, zůstavil mi z celého velikého bohatství rodinného, jež utratil, pouze tuto budovu v Granadě a já umínil si, že se do ní přestěhuji a budu ji obývati. Byla však ve stavu velmi zbědovaném uvnitř i zevně, viděl jsem nutnost k obývání ji trochu upravit. Najal jsem tedy potřebné řemeslníky a občas jsem dohlížel k jejich pracím.

Když upravili poněkud horní místnosti, odebrali se řemeslníci i do sklepení, které bylo nutno vyspravit, neboť jeho klenba byla chatrná a hrozila brzkým sesutím. Byl jsem jedenkrát náhodou přítom, jak odstranili několik kamenů ve starém zdivu, aby mohli provést opravu klenby, když v jednom otvoru takto vzniklém, přišli na starodávnou dřevěnou skříňku, kováním opatřenou. Odevzdali mi ji a já pln zvědavosti odnesl ji do svého bytu, abych ji otevřel, a zvěděl, co obsahuje.

Skříňka byla neveliká, ale těžká, z čehož jsem usoudil, že obsahuje as nějaký poklad z dob, kdy budova patřila ještě Alí Hassanovi. Zkoušel jsem, jak bych ji otevřel, avšak neměl jsem klíče, abych její zámek mohl otevřít. Vzal jsem tedy dláto a pokusil se vypáčit pevně uzamčené víko.

Podářilo se mi to po jisté námaze. Víko s praskotem povolilo a zjevil se mi vnitřek záhadné skřínky. Byly v ní umělé ozdobné předměty a šperky, z nichž upoutal nejvíce mou pozornost velký, zlatý prsten s nějakou podivnou, pravděpodobně arabskou značkou, vrytou do přední plošky kroužku. Vyjmul jsem prsten a zkusil jej na prstu a ježto se mi zalíbil svým starodávným tvarem i uměleckým zpracováním, ponechal jsem si jej na ruce. Skříňku s ostatními šperky uzavřel jsem ve svém sekretáři.

Ale jaká změna se stala se mnou od té chvíle! Můj klidný a spokojený život změnil se v peklo. Byl jsem ženat, měl pečlivou a hodnou ženu a dvě děti, které lnuly ke mně upřímnou láskou. A náhle počal jsem svou rodinu nenávidět. Vyhledával jsem úmyslně rozmišky s manželkou a s dětmi, bych mohl surově proti nim vystupovati a abych jim všemožně ztrpčoval život. A počal jsem i nenávidět své souvěrce. Jako notář papežské stolice kuš jsem tajně pikle proti své vrchnosti a svých styků se svými přáteli

zneužíval jsem ve prospěch kacířů. Bylo mi trnem v oku vše, co mi připomínalo víru mých předků. Navenek jevil jsem se stále dřívějším člověkem, ale ve svém nitru stal jsem se úplným pohanem. Má nenávisť k mé vlasti byla nepřekonatelná, má bezbožnost bezpříkladná.

Rodina a mé okolí přičítaly změnu mého chování duševní chorobě, která se však zdála býti nevyléčitelnou. Má manželka, nemohouc dále snášeti příkoří, jehož jsem se vůči ní dopouštěl, opustila mne i s dětmi. Bylo mi to celkem lhostejno, neboť jsem je nenáviděl.

Posléze přestoupil jsem tajně na mohamedánskou víru. Svůj úřad podržel jsem však dále, neboť pod pláštěm obránce víry svých předků mohl jsem se tím spíše dopouštěti zločinů proti ní. Varoval jsem tajně kacíře před chystaným pronásledováním, podněcoval je k neposlušnosti a vzpouře.

A vždy po mém činu byli zatčeni lidé nevinní, židé nebo chudí mohamedáni z Albaycinu, kteří v žalářích a v mučírňách byli donuceni přiznati se k něčemu, čeho nespáchali, čím nebyli vinni. Nikomu ani ve snu nenapadlo, že jsem já pravým viníkem, který beztrestně chodí granadskými ulicemi.

Marně bojoval jsem proti zlé mocnosti, jež mne ovládala. Bylo to opravdu šílenství, jež se mne zmocnilo? V jasných chvílích, které byly stále vzácnější, uvědomoval jsem si své hrůzné počínání a chtěl jsem se z něho vyznati, však strach před strašným trestem mi v tom zabránil. Také byl bych toho ani nedokázal i při nejkrajnějším odhodlání, neboť chvíle lítosti byly velmi krátké a záhy se mne zmocnila nepřekonatelná zášť vůči každému pokání.

Zprvu nevěděl jsem sám, co je příčinou této strašlivé změny v mém duchu i těle a přičítal jsem to duševní chorobě, kterou snažil jsem se všemožně zastříti před světem a okolím. Později však mi napadlo, že vinu na tom má snad prsten, nalezený v starodávné skřínce ve sklepení mého domu.

Sňal jsem tedy z prstu zlověstný ten kroužek a odnesl jej na odlehlé místo v mé zahradě a tam jej zakopal. Ale touha po prstenu byla tak veliká, že jsem nemohl v noci spáti; počal jsem churavěti a podlehnuv konečně nevysvětlitelnému pudu, prsten

jsem opět vyhrabal a na prst navléknul. Bylo to osudné zlo, k němuž jsem byl trvale připoután. Uniknutí nebylo možné. Prsten ten byl určen, aby mne zavedl do úplné zkázy. Život stal se mi ustavičným pekelným trápením a neviděl jsem jiného východiště ze začarovaného kruhu, leč dobrovolnou smrt. Tím zachovám své tajemství, uchráním svou ubohou rodinu před zneuctěním, kterému by propadla, kdyby mé zločiny se vyzradily a svět bude přesvědčen, že jsem se usmrtil v záchvatu šílenství.

Rozhodl jsem se před skonem, že osudný, uloupený prsten uložím opět k ostatním šperkům do starodávné skřínky, v které jsem jej našel, a tuto odnesu opět na místo, kde byla původně nalezena a odkud jsem ji neprávem uzmul. V noci sešel jsem do sklepení, vyňal několik kamenů ze zdi a zazdil zde opět hrůzný poklad Ali Hassanův.

Do skřínky přiložil jsem tuto listinu, v níž se doznávám ke svým proviněním a pro výstrahu všem, kdož by objevili tuto skříňku vypisují v jasné chvíli svůj smutný osud, zaviněný tajemným prstenem, jenž mstí se za svůj lid, zbavený statků a vlasti. Necht' smrtí odpykám alespoň část své hrozné viny. Dobrotivý Bůh budiž milostiv mé zbloudilé duši.

V Granadě na den svatého Rocha roku 1700.“

***

Bylo časně ráno, když jsem se vrátil z tajemné výpravy do svého příbytku. Nevím již ani, co jsem pak ještě činil po hrozném události v osudném sklepení, a nemohl jsem se upamatovati, jak jsem se posléze dostal z domu U Lví hlavy. Věděl jsem pouze, že jsem opět ve svém pokojíku a že jsem zachráněn. Rána na hlavě mne pálila a pokoušela se o mne mdloba. Teprve nyní pociťoval jsem vrchovatou měrou následky strašlivého rozčilení, které jsem právě přestál. Vše, co se odehrálo před mýma očima od předešlého večera do úsvitu dnešního dne, připadalo mi jako hrozný sen, z něhož se nemohu stále probírat.

Byla pravda, co jsem prožil? Nebo byl jsem jen hříčkou vznícené obrazotvornosti? Můj stav mne přesvědčoval, že bylo vše skutečností. Mé údy byly jako rozlámané, oči se mi

zavíraly únavou. Cítil jsem palčivou bolest na čele a chtěje si sáhnouti na hlavu, bych chmatal ránu, upozoroval jsem, že v rukou křečovitě svírám značně porouchanou dřevěnou skříňku. Postavil jsem ji bezmyšlenkovitě na stůl a nemoha již přemoci nesnesitelné únavy, klesl jsem oblečen na neodestlané lože, usínaje okamžitě těžkým spánkem, mdlobě podobným.

Procitnuv pak a povstav z lože, shledal jsem, že můj pokojík tone v posledních přísvitech zapadajícího slunce. Venku se již šerilo. Spal jsem tedy po včerejší únavě skoro celý den a zaspal jsem i čas k jídlu. Nepožil jsem ničeho od večera předešlého dne, kdy jsem meškal s ubohým Mahmudem ve Fondě de la Alameda.

Nešťastný jinoch! Zaplatil životem podivné dobrodružství. Unikl jsem stejnému osudu jenom náhodou, uskočiv v poslední chvíli hrozícího nebezpečí do výklenku ve zdi, který mne ochránil před vážnou pohromou, snad i smrtí. Pouze zranění na hlavě, které nebylo však vážné, jak jsem se přesvědčil pohledem v zrcadle, zůstalo mi upomínkou na neblahou výpravu do opuštěného maurského domu.

V duchu prožíval jsem znovu všechno, čeho jsem byl svědkem v osudné oné noci od počátku našeho pátrání v horních místnostech staré budovy, až do hrozného výjevu, kdy se zřítila zadní část sklepení se zdi a dílem chatrné klenby. Viděl jsem zpod sutin a kamenů vyčnívati mrtvé tělo Mahmudovo s hroznou ranou na hlavě a skelným zrakem, vyhasle na mne upřeným.

Pak rozpomněl jsem se na dřevěnou skříňku, jež ležela překocena na dlažbě sklepení a kterou jsem si přinesl z noční výpravy. Stála na stole, kam jsem ji položil, nežli jsem uleh. Přistoupil jsem k ní se smíšenými pocity zvědavosti a strachu. Byla pádem značně poškozena; víko bylo uraženo a kování místy chybělo. Ano, byla to skříňka, kterou jsem viděl v hromadě sutin opodál mrtvého Mahmuda. Skříňka, o níž se zmiňoval Lukáš de Varein na pergamenové listině a která skrývala maurský poklad.

Otevřel jsem ji a našel v ní tři orientální šperky. Záhadného prstenu v ní však nebylo. Při pádu skřínky vypadl z ní asi s ostatními klenoty a já ve zmateném strachu a chvatu vynesl jen porouchanou skříňku, která ležela na dosah mé ruky.

Měl jsem se vrátit do staré, maurské budovy a vyhledat v hromadě zdiva a kamenů roztroušené šperky a onen prsten? Měl jsem ještě jedenkrát pokoušet osud, který již jednou dal mi výstrahu? Za nic na světě nebyl bych se odvážil znovu v místa, kde byl jsem svědkem Mahmudovy smrti. A dost možná, že hlomoz, způsobený zřícením sklepní části, upozornil sousedy opuštěného domu, kteří pátrající po jeho příčině, vnikli do sklepení a odhalili tajemství nočního dramatu. Byl bych rozhodně podezřelým ze spolupviny, pakli by mne přistihli na místě tak záhadném. Byl bych nucen podati vysvětlení a měl bych zbytečné nepříjemnosti s místními úřady.

Ostatně bylo snad i dobře, že maurský prsten nestal se mým vlastnictvím. Kdož ví, jaké zlo by způsobil v mém životě. Jaké vášně by ve mně probudil a k jaké zkáze by mne přivedl. Vzpomněl jsem si na Lukáše de Varein...

A zapudiv touhu po neblahém prstenu, odebral jsem se jako obvykle do hostince ve Fondě de la Alameda.

***

V Granadě nesetřval jsem až do skončení války. Po dvou letech, kdy válka se rozběhla v celé své strašlivé, zákázonosné síle a kdy Češi v zahraničí shledávali své bratry, aby pomohli i oni dohodovým mocnostem k vítězství nad germánskou hydrou, jejíž konečné zdolání mohlo přinést spásu i jejich porobené vlasti, byl jsem i já stržen ve válečný vír.

Ještě se třemi přáteli prchl jsem do Francie a tam vstoupil do utvářejícího se pomocného sboru našich legionářů. Zprvu nebylo nám popřáno zúčastniti se velkých bitev, jež byly a zůstanou navždy pýchou francouzského udatenství.

Teprve později, když naše řady zesílily a byly řádně

zorganizovány a kdy zejména hrdinské činy našich bratrů na ruské frontě hlásaly slávu našeho vzrůstajícího odboje celému světu, poskytl našim junákům i ve Francii prokázati jejich udatenství ve prospěch vítězství svobody a práva.

A tak došlo konečně k památným bitvám u Verdunu, kde vyznamenali se Češi svými útoky a obranou. Tam také v jedné řepi při vyklizování nepřátelského zákopu byl jsem zasažen do hlavy nějakým tvrdým předmětem; současně ucítil jsem palčivou bolest na prsou.

Padl jsem a ztratil vědomí. Procítl jsem teprve v lazaretě, kam jsem byl odnesen, Bylo mi řečeno, že jsem utrpěl dvě zranění. Prvé bylo způsobeno úderem do hlavy kolbou pušky, však tvrdá česká lebka odolala tomuto útoku na můj život. Druhé zranění vzniklo střelnou ranou do hrudi a mohlo býti smrtelné, kdyby se kulka nebyla svezla po jakémisi kovovém předmětu, jenž byl nalezen v kapse mého oděvu.

Požádal jsem ošetřujícího bratra, aby mi ukázal onen předmět, jemuž jsem děkoval za svou záchranu.

Přinesl mi stříbrnou štítovou sponu, bohatě po východním způsobu zdobenou. Poznal jsem šperk, jenž pocházel z onoho maurského pokladu v Granadě, jejž jsem si uchoval na památku po Mahmudovi a který jsem při svém odchodu ze Španěl vzal s sebou.

(Tajemný dům, 1930)

Sebevražda

„Pročpak pláčeš, moje dívko,
pročpak se mi nesvěříš?“ –
„Nech mne, drahý, nech mne plakat,
čím jsme byli, nejsme již.“

Hle, jak venku září slunce,
vůně táhnou ze zahrad. –
V mojí duši stíny straší,
na mém srdci leží had.“

„Pro bůh, dívko, proč pak bledneš?
tvoje ruce jako led!“ –
„Ach, můj milý, teď je po všem.
Umírám! Já vzala jed!“ –

(Meditace, 1901)

Matilda Erhartová

(finále delší povídky)

Byl měsíc srpen. Nebe bylo chrpově modré, bez mráčku a v sadech pestřily se v záhonech pelargonie. Na ulicích počínalo býti prázdno; měšťáci trávili léto venku, dávající přednost volné přírodě před šedivými řadami domů. Jinak se nic nezměnilo.

Arnošt Wolráb žil pořád stejně. Stýkal se nyní denně s Matildou, která v čas prázdnin měla volno daleko více kdy než dříve. Po odbyté zkoušce učitelské čekala, až dostane nějaké místo. Ostatně mělo se tak státi v nejbližších dnech, jak prý slíbil známý pán. Věru, nemohla se toho ani dočkat. Matka byla ustavičně churava a potřebovala lepších poměrů.

„Nu, nyní bude lépe,“ říkala Matilda, usmívajíc se spokojeně.

Wolráb studoval velmi málo. Neměl již té trpělivosti jako dříve. Věnoval skoro všechn volný čas Matildě. Ostatně může vše brzy dohonit. Vždyť později se vše změní, upokojoval se.

Jednoho odpoledne mu Matilda oznámila, že nemůže přijíti v obvyklou hodinu. Musí kohosi navštívit; mnoho na tom záleží. Musí tedy prominout; prosí jej za odpuštění.

Nenamítal nic, naopak žádal ji, by si pospíšila a nezmeškala. On že již najde pro ten den nějaké zaměstnání. Zítra si všechno dvojnásob vynahradí. A doprovodil ji až na schody.

Když odešla, napadla jej myšlenka, aby zkusil opět po delší době pracovat. Vytáhl tedy ze zásuvky pojednání o léčení tuberkulózy a snažil se pokračovati. A skutečně. Několik dobrých myšlenek mu napadlo, věc šla znamenitě kupředu.

Byl celý rozradostněn tímto úspěchem. Vrhla řádku za

řádkou na papír, pospíchaje, jako by se bál, že ztratí myšlenkovou nit. Když napsal asi osm stran, byl velmi unaven; nešlo to již dále, ať se namáhal, jak chtěl; vstal a přecházel tedy po pokoji. Rušilo jej také, že vedle za stěnou ozýval se dětský pláč, který neustával. Ustrojil se tedy a vyšel na ulici.

Procházel se tak asi hodinu ulicemi, až octl se na Karlově náměstí. Bůh ví, proč zrovna v ty končiny zabloudil? Neměl určitého cíle, šel pouze tak nazdařbůh. Na točitých stezkách bylo plno dětí a kočárků. Židle kol do kola byly hustě obsazeny denními návštěvníky. Vtom kdosi položil ruku na jeho rameno: „Jak se máte?“

Byl to dávný známý, bankovní úředník S..., který jej zastavil.

„Ach, to jste vy?“ pravil Wolráb překvapen. Pohlížel na něho chvíli, jako by jej nemohl poznati.

„Nu, jak je s vámi stále?“ ptal se.

„Stejně jako dřív... Ne hůře, ne lépe.“

„Kde bydlíte nyní; stále na Vinohradech?“ povídá a drží jej za knoflík kabátu.

„Na Vinohradech?“

„Mně se zdá, že jste mi kdysi vyprávěl, že bydlíte na Vinohradech?“

„Ach! Ne, už tam nebydlím. Přestěhoval jsem se na Staré Město, je tomu skoro již půl roku.“

„A proč to?“

„Inu, byt byl nějak vlhký...“

„Vlhký?“

„Ano, vlhký! Přece mluvím srozumitelně!“ Zlobilo jej toto ustavičné vyptávání. Co jest jen tomu člověku do toho, proč se přestěhoval?

„No, no, nemusíte se hned proto rozčilovat,“ řekl známý konejšivým hlasem. Pořád ještě nebyla ukončena záležitost toho zpropadeného bytu.

„Což se nemohu stěhovat, kdy se mi zlíbí?“ ptal se Wolráb podrážděně. „Vlhkost! Poslyšte, možno žít ve vlhkém bytě? Co?“

„Ale, příteli, vždyť úplně uznávám...”

Ne, podezřívá ho snad, že se musil vystěhovat. Toho nemá bohudík zapotřebí. To se velice mýlí. Nežije snad ze dne na den. Má měsíčně slušnou sumu peněz z domova.

Wolráb byl uražen, obrátil hlavu stranou a zadíval se přes záhony růží na druhou stranu sadu. V témže okamžiku zavadil jeho zrak o červený oblek dámy, jdoucí po boku nějakého pána v černém oděvu a cylindru. Hleděl upřeně v ten směr, překvapen, zaražen. Žlutý květ žárlivosti vyšlehl v jeho nitru. Ano, to nemohl být nikdo jiný než Matilda. Kam spěchá s oním mužem? Jaký je to člověk? Kde se s ní setkal?

Známý mluvil k němu horlivě, patrně se mu omlouval; neposlouchal ho již, jen zíral na onen červený bod, jenž se před ním stále vzdaloval. Zmocnilo se ho nervózní rozechvění, měl neodolatelnou touhu následovat ji.

Známý patrně zpozoroval, že neposlouchá, neboť přestal hovořit a šel mlčky vedle něho. Po chvíli pravil: „Máte snad někam zaměřeno?”

„Ne... totiž ano, musím se někde stavít,” pravil, chvěje se již netrpělivostí, kdy se zbaví toho člověka.

„Pozoroval jsem to na vás... Ostatně mohl jste mi hned říci, že spěcháte.”

„Nu, co vadí... Ale nyní se již nemohu déle zdržovati.”

„Tedy na shledanou,” pravil známý a podává mu ruku.

„Ano, na shledanou.”

Avšak přítel ho ještě nepustil. Povídá: „Chodíte někam do kavárny?”

„Někdy. Ve Skořepce. Nyní však nechodím pravidelně.”

„Dobře,” pravil známý. „Podívám se tam někdy.”

„Neručím však, že tam budu,” řekl Wolráb. „Ostatně snad se opět někde setkáme.”

S těmi slovy se rozloučili.

Když Wolráb osamotněl, přidal do kroku a pustil se směrem, kde spatřil Matildu. Velice mu na tom záleželo dohonit Matildu; nechtěl ji pustit z očí; podivné myšlenky jako havěť červů rojily se mu v hlavě, nemohl se jich za

žádnou cenu zbavit. Kam jenom jde? Přece mu řekla, že musí kohosi navštívit? Či snad by bylo možno? – Ne, ne, to je šílenství! To není možno! A přejel si chvějící se dlaní čelo, jako by chtěl zapuditi černé myšlenky.

Vyšel ze sadu a dal se Žitnou ulicí. Byl vzdálen od Matildy sotva sto kroků, kráčela dosud vedle onoho cizího muže a hovořila s ním živě. Ach, je přece jen pošetilec. Podezřívá ji, má ji za všeho schopnu a zatím ona ani netuší, z čeho ji obviňuje. Což nesmí s nikým promluvit? Je bezdůvodně žárlivý; vidí nebezpečnost tam, kde ho není. To je to!

Pomalou schylovalo se k večeru. V oknech kaváren zářila již světla; nad průjezdem nějakého šantánu objevila se velká červená písmena zaranžována z elektrických žárovek. Minul kostel sv. Štěpána. V hlavě vířilo mu tisíce nesrovnatelných myšlenek. Ano, přesvědčí se. Chce míti jistotu. Ví, že je to marno, že nic nevypátrá. Ale chce tomu. Ani neví, jak ho to napadlo. Je to rozmar, nic víc. Bude se tomu smát. Budši! Nevzdá se však toho, co si umínil.

Šel těsně při zdi jako slídící pes, by nebyl upozorován. Bylo již beztoho šero a ulicemi chodilo plno lidí. Když došel až k muzeu, zastavil se. Nevěděl, kterým směrem Matilda půjde dále.

Byla právě chvíle večerní promenády a všude pestřily se ženské toalety. Stál tak chvíli nerozhodně. Pojednou upozoroval, že Matilda se svým průvodčím zabočila kol muzea nahoru. Pustil se tedy dále za nimi.

Kolem hlučeli lidé, hrčely povozy, on však jako by nic nepozoroval. Měl jakési neblahé tušení, které jej zbavovalo smyslů. Cítil, jak jeho nervy napjaty očekáváním se chvějí, jak hlava hrozí se rozskočiti. Hrozná nejistota dělala, že ho zadusí.

„Jděte z cesty,“ vykřikl někdo těsně u jeho ucha a rázná ruka jej uchopila jako svěrák za rameno a trhla jím zpět.

Kočár s párem hnědoušů tryskem přejel těsně podle něho. Nescházel mnoho a byl by ležel pod koly vozu.

Dal se ulicí vzhůru. Na rohu veliký plakát s rudými písmenami šlehl mu v oči. Zamhouřil je mimoděk, bylo

mu, jako by někdo žhavý drát protáhl jeho ubohým mozem. Proti němu pohyboval se hlouček dělníků, hulákajících, čpících čmoudem továrny; prodral se jím a zahlédl Matildu mizeti v postranní uličce.

Pospíšil za ní. Musí mít jistotu, a kdyby to i život stálo. Neuvažoval, co bude činit, jak si zjedná této jistoty; věděl jen, že půjde za ní třeba až na konec světa. A šel dále.

V okamžiku, jak zahýbal do uličky, viděl, že Matilda vstupuje s neznámým mužem do jednoho domu. Stanul a uvažoval, co by měl dělat. Nu, ať to dopadne jakkoli, půjde za nimi. Vždyť se jedná o jeho život! Neváhal tedy déle a vešel do domu. Slyšel ještě kročeje na schodech, hlas Matildin, pak otočení klíčem v zámku a zavření dveří. Krev v něm vzkypěla. Jen s rozvahou jednat! Nesmí se ukvapit. Stoupal po schodech nahoru. V druhém poschodí spatřil trčeti klíč v zámku. Ach, tady to tedy bylo? A dokonce snad zapomněli v roztržitosti zamknout?

Zastavil se a vzal zlehka za kliku. Bylo skutečně otevřeno. Jako v horečce vešel do tmavé alkovny a přitiskl se do kouta, kde na věšáku viselo plno šatstva. Sotva dýchal. Po chvíli dodal si odvahy a plížil se kupředu. Tápal v šeru, až došel k jakýmsi skleněným dveřím. Tam se zastavil a naslouchal.

„Nuže, drahoušku,“ slyšel.

Naslouchal jako ve vidění. Každý jeho nerv byl napjat k prasknutí.

„Pojďte blíže,“ slyšel opět hluboký hlas uvnitř. „Nebojte se přece. Vždyť vám neublížím. Nu tak, zde vedle mne. A odložte tu nepohodlnou bluzičku. Vždyť vám musí být v ní horko, tak! A nyní mi dejte hubičku. Nu, nestydte se, vždyť to není poprvé...“

Pocítil krutou bolest, jako šlehnutí karabáčem přes srdce. A něco úžasného, hrozného, co podobalo se zřícení budovy, zachvělo jeho bytostí. Stál tiše, třesa se zimničně na celém těle; slyšel tajemný šum uvnitř, zapraskání pohovky, pak tlumené hlasy, z nichž ani slova nemohl již rozeznati. Dýchal horečně, drže se sotva na nohou, které se pod ním

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy **Vzývání temnot**.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.